

การพัฒนาแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย*

THE DEVELOPMENT OF A MODEL THAT PROMOTES PROACTIVE LEARNING
MANAGEMENT BEHAVIOR AMONG TEACHERS AT MUNICIPAL SCHOOL 1
(BAN KAO) IN PHAN DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

ปริญญ์ ใจมาตุน

Pawitchaya Jaimatoun

โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) เทศบาลตำบลเมืองพาน เชียงราย ประเทศไทย

Municipal School 1 (Ban Kao), Mueang Phan Subdistrict Municipality, Chiang Rai, Thailand

Corresponding author E-mail: chayajai.cr@bk1.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 2) เพื่อพัฒนาแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลเป็นทีมวิชาการ 6 คน ครู 22 คน 2) การพัฒนาแบบ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลเป็นครู 22 คน และ 4) การประเมินรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครู 22 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน ผู้ปกครอง 90 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.79) มีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3 ด้าน คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 2) ผลการพัฒนาแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) หลักการ 2.2) จุดมุ่งหมาย 2.3) เนื้อหา 2.4) กระบวนการ 2.5) การประเมิน และ 2.6) ปัจจัยความสำเร็จและรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการใช้รูปแบบ พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การส่งเสริมพฤติกรรม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The primary objectives of this research article are as follows: 1) The objective of this study is to investigate fundamental data in order to construct a model that facilitates the promotion of proactive learning management behaviors among teachers. 2) The aim of this research is to construct a comprehensive model that effectively promotes proactive learning management behaviors among

teachers. 3) This study seeks to analyze the outcomes of implementing the aforementioned model for promoting proactive learning management behaviors among teachers. 4) The purpose of this evaluation is to assess the effectiveness of the model in promoting proactive learning management behaviors among teachers. Using the research and development method, there are four research steps: 1) Investigation of fundamental data for the development of a model: Data was gathered from a cohort comprising six academic administrators, twenty - two teachers, and two school directors. 2) Model development: Data was collected from a sample of nine individuals who met the criteria for qualification. 3) Analysis of model implementation outcomes: A sample of twenty - two teachers was utilized to gather data. 4) Model assessment: The data was obtained through the participation of two school directors, twenty - two teachers, fifteen members of the basic education committee, and ninety parents. The study utilized various research instruments, such as interviews, questionnaires, assessments, and statistical analyses, including measures of central tendency (means) and variability (standard deviations). The research findings can be summarized as follows: 1) The analysis of fundamental data revealed that teachers exhibit a moderate level of proactive learning management behaviors ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.79). These behaviors can be fostered through three key dimensions: the design of learning activities, the management of learning processes, and the evaluation of learning outcomes. 2) The model that has been developed consists of six distinct components: principles, objectives, content, processes, assessment, and success factors. It is worth noting that this model is deemed highly suitable for the intended purpose. 3) The implementation of the model resulted in a notable enhancement of teachers' proactive learning management behaviors. 4) The evaluation of the model's impact revealed a significant degree of efficacy. The elements that exhibit the greatest efficacy are the advantages and practicability.

Keywords: Model Development, Behavior Promotion, Proactive Learning Management

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงนั้น การศึกษาเป็นกลไกที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากระบบการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนฝ่ายเดียว ไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นสิ่งท้าทายครูยุคใหม่ในการจัดองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ระบุว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพ และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำให้รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูงด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ถามคำถาม อภิปรายร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Raymond, Jr., 1997) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎี การสร้างปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนของผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาวิชาที่เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่มีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นผู้กระตุ้นผู้เรียนหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้สถานการณ์อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัศมี ศรีนนท์ และคณะ, 2561) แต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังไม่ประสบความสำเร็จในเชิงปฏิบัติเท่าที่ควร เนื่องจากผู้สอนยังมีความเคยชินกับการสอนแบบเก่าที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) ร่วมกับการขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายในทุกวินาที การสอนแบบเดิมจะไม่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปปฏิบัติได้ดี และอาจไม่ส่งเสริมต่อสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ผู้สอนบางส่วนมักมุ่งเน้นการสอนอย่างไม่เป็นระบบแบบแผนหรือเลือกรูปแบบการสอนที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน จึงอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดทัศนคติในแง่ลบได้อีกด้วย (นนท์ พรธาดาวิทย์, 2561) ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนเชิงรุก ขาดทักษะการสอนที่หลากหลาย ขาดทักษะใหม่ ๆ ในการทำหน้าที่ครูยุคใหม่ที่เน้นบทบาทการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่มีเวลาเตรียมการสอน/ไม่เตรียมการสอน (ทศนา แคมมณี, 2557)

โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) เป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้รับนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาจากเทศบาลตำบลเมืองพาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพร้อมเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 แต่ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งโรงเรียนกำหนดค่าเป้าหมายคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้น้อยกว่า 70 แต่ผลการทดสอบของนักเรียนในปีการศึกษา 2564 ยังต่ำกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.48 คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 57.25 วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 61.61 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 62.00 และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.44 ทั้งนี้จากผลการนิเทศ การประชุมและสัมภาษณ์ครูโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและใช้วิธีการสอนที่เน้นการบอกความรู้ให้ผู้เรียนจดและทำแบบฝึกหัด ขาดการชี้แนะ พัฒนาและกำกับติดตามด้านการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูบางส่วนสอนไม่ตรงวิชาเอกจึงทำให้ขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับต้นสังกัดขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาโดยเฉพาะบุคลากรสายงานนิเทศการศึกษา จึงทำให้ขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) เนื่องจากพฤติกรรมการสอนของครูมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียน มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมถึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (พิกุล เอกวรังกูร และคณะ, 2558) ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนหรือพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู เพราะครูมีบทบาทโดยตรงในการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2553) การพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพมากที่สุดจึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา/ผู้นิเทศและ/หรือผู้บริหารการศึกษาจะต้องกระทำอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง (ทัศนีย์ บุญแรง, 2561)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูจึงศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียน แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมพลังอำนาจและแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ แล้วนำมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
4. เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

1. การสังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร หนังสือ บทความเชิงวิจัย บทความเชิงวิชาการ งานวิจัยและเว็บไซต์ต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาลักษณะร่วมและหาข้อสรุปร่วม เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบ ขอบข่ายและกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

2. การศึกษาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย แหล่งข้อมูลเป็นทีมบริหารวิชาการของโรงเรียน จำนวน 6 คน และครู จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีเกิด และโรงเรียนเทศบาล 7 ฝั่งหมิ่น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาลักษณะร่วมและหาข้อสรุปร่วม เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า)

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากอาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับ อุดมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและจบการศึกษาระดับปริญญาเอก เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้อง และนำมาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

1. การยก (ร่าง) รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาก (ร่าง) รูปแบบฯ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการ การประเมินผลและปัจจัยความสำเร็จ

2. การตรวจสอบคุณภาพของ (ร่าง) รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) แหล่งข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ในสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยศึกษา (ร่าง) รูปแบบฯ แล้วสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา และนำมาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

แหล่งข้อมูลเป็นทีมบริหารวิชาการของโรงเรียน จำนวน 6 คน และครู จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้อง และนำมาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

แหล่งข้อมูลจำนวน 129 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม แล้วกำหนดโครงสร้างพร้อมทั้งประเด็นรายการในแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเท่ากับ 0.93

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.79) และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3 ด้าน คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนปัญหา ขั้นที่ 2 พิจารณาแนวทาง ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ความเข้าใจ ขั้นที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ และขั้นที่ 5 มัดรวมความสำเร็จ 5) การประเมินผล และ 6) ปัจจัยความสำเร็จ ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ด้าน	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3			ครั้งที่ 4		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	3.23	0.81	ปานกลาง	3.45	0.66	ปานกลาง	3.58	0.59	มาก	3.72	0.54	มาก
การจัดการเรียนรู้	3.19	0.67	ปานกลาง	3.36	0.64	ปานกลาง	3.49	0.58	ปานกลาง	3.63	0.57	มาก
การวัดผลประเมินผล	3.04	0.65	ปานกลาง	3.39	0.55	ปานกลาง	3.58	0.55	มาก	3.76	0.50	มาก
เฉลี่ย	3.16	0.72	ปานกลาง	3.40	0.62	ปานกลาง	3.55	0.58	มาก	3.70	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) มีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมสูงขึ้น โดยจากการประเมินครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.72) การประเมินครั้งที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.62) การประเมินครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.58) และการประเมินครั้งที่ 4 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.54)

4. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ

ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุพิช ชัยมงคล ที่กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ออกแบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะที่หลากหลายในการแสวงหาองค์ความรู้ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากกว่าปกติ พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (สุพิช ชัยมงคล, 2556) และสอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาวิทย์ ที่กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนว่าเป็นผู้วางแผนกิจกรรมหรือเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และวางแผนเรื่องของการสอนอย่างชัดเจน (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2561)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนปัญหา ขั้นที่ 2 พิจารณาแนวทาง ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ความเข้าใจ ขั้นที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ และขั้นที่ 5 มัดรวมความสำเร็จ 5) การประเมิน และ 6) ปักใจความสำเร็จ และผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบฯ มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ชี้ให้เห็นกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ ทั้งหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการ การประเมินผล และปักใจความสำเร็จ ซึ่งเป็นลักษณะของรูปแบบที่ดี สอดคล้องกับ Keeves, P. J.; วาโร เฟ็งสวัสต์ และสิริรัชต์ แก้วงาม ที่กล่าวว่า รูปแบบที่จะใช้ประโยชน์ได้ควรมีส่วนสำคัญ คือ รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้ โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้นได้ รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตการเสาะแสวงหาความรู้ได้ และจะต้องประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยง (Associative Relationship) (Keeves, P. J., 1997); (วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553); (สิริรัชต์ แก้วงาม, 2561)

3. ผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

3.1 กระบวนการของรูปแบบมีขั้นตอนที่เป็นลำดับสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ ได้นำกระบวนการศึกษาชั้นเรียนมาใช้เป็นขั้นตอนย่อย ได้แก่ ขั้นตอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนนำเสนอชั้นเรียน ขั้นตอนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขั้นตอนพินิจพัฒนา และขั้นตอนศึกษาพฤติกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเน้นการทำงานร่วมกันที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมีการศึกษาพฤติกรรมของครูรายบุคคล ทำให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วิ

ระศักดิ์ แก่นอ้วน ที่กล่าวว่า การศึกษาชั้นเรียนเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาครู โดยเน้นการทำงานร่วมกันของครูที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน (วีระศักดิ์ แก่นอ้วน, 2556) และสอดคล้องกับ ดลพร เพ็ญไพบุลย์เสถียร ที่กล่าวว่า การศึกษาชั้นเรียน เป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือของครูหลาย ๆ คน เพื่อปรับปรุงพัฒนาจนส่งผลดีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเกิดจากการวางแผนการสอน การสังเกต วิเคราะห์บทเรียน รวมถึงการนำไปใช้และการสะท้อนผลบทเรียน (ดลพร เพ็ญไพบุลย์เสถียร, 2561)

3.2 มีปัจจัยความสำเร็จที่ช่วยสนับสนุนการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย การเสริมพลังอำนาจจากผู้บริหาร ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยการให้อำนาจ ให้โอกาส และให้การส่งเสริม รวมทั้งมีบรรยากาศการทำงานเชิงบวกที่สร้างแรงจูงใจในการทำงาน กระตุ้นให้ครูมีความพยายาม ตั้งใจและทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ สุเมธ บุสโร ที่กล่าวว่า การที่ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ผ่านกระบวนการเพิ่มศักยภาพให้กับบุคคล โดยผู้บังคับบัญชาเป็นผู้สร้างแรงจูงใจและให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ให้โอกาสและจัดหาทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคคลในองค์กรเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่า พึงพอใจและตั้งใจปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะพัฒนาการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จของตนเอง และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและองค์กร (สุเมธ บุสโร, 2561)

4. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้มาซึ่งรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมานั้น ผ่านการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) และการศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การพัฒนารูปแบบฯ โดยการยก (ร่าง) รูปแบบและตรวจสอบคุณภาพของ (ร่าง) รูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนารูปแบบฯ ยังผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวน 5 ท่าน จึงทำให้สามารถนำรูปแบบฯ ไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด ที่ได้นำเสนอการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ไว้ 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี ความคิด รูปแบบและผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบ หรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ การพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้ามามากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างรูปแบบขึ้นมาก่อน แล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอแนะจากการศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) การทดสอบความเที่ยงของรูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลหรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ ช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อย หรือตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงใหม่โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบของตน ซึ่งทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ

โดยมีกระบวนการศึกษาชั้นเรียนเป็นกระบวนการย่อย รวมทั้งมีการเสริมพลังอำนาจจากผู้บริหารและบรรยากาศการทำงานเชิงบวก เป็นปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

จากภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) การประเมิน และ 6) ปัจจัยความสำเร็จ กระบวนการของรูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนปัญหา ขั้นที่ 2 พิจารณาแนวทาง ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ความเข้าใจ ขั้นที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ และขั้นที่ 5 มัดรวมความสำเร็จ ซึ่งใน ขั้นที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ เป็นการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกันของครู มีการศึกษาและประเมินพฤติกรรมเป็นรายบุคคล โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 4.1) วางแผนการจัดการเรียนรู้ 4.2) นำสู่ชั้นเรียน 4.3) แลกเปลี่ยนความคิด 4.4) พินิจพัฒนา และ 4.5) ศึกษาพฤติกรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านเก่า) อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนปัญหา ขั้นที่ 2 พิจารณาแนวทาง ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ความเข้าใจ ขั้นที่ 4 ร่วมใจปฏิบัติ และขั้นที่ 5 มัดรวมความสำเร็จ 5) การประเมิน และ 6) ปัจจัยความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ครูมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น พิจารณาได้จากการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน และการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 4 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน และผลการประเมินรูปแบบฯ ด้านความถูกต้องครอบคลุม ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีผลการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ 1) ควรพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม เนื่องจากยังมีผลการประเมินด้านการจัดการเรียนรู้บางรายการยังอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาต่อบัณฑิตครูผู้สอนที่มีวิชาเอก/ประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกัน และบางคนก็สอนไม่ตรงวิชาเอก ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้กำหนดเกณฑ์การรวมกลุ่มศึกษาชั้นเรียนในขั้นตอนที่ 4 ส่งผลให้การเรียนรู้และการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของครูให้มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้การเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมของครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนความรู้ ทักษะและความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของครู

เอกสารอ้างอิง

- ดลพร เพ็ญไพบูลย์เสถียร. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) โดยวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับการใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study Techniques). ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนีย์ บุญแรง. (2561). การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2559). การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ. เรียกใช้เมื่อ 25 สิงหาคม 2564 จาก https://www.kroobannok.com/news_file/p61238851032.pdf
- พิกุล เอกวางกูร และคณะ. (2558). แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- รัศมี ศรีนนท์ และคณะ. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 331-343.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). ประวัติการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(4), 1-15.
- วิระศักดิ์ แก่นอ้วน. (2556). การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ใช้การศึกษาขั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดในมุมมองของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- สิริรัชต์ แก้วงาม. (2561). การพัฒนารูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคู่มือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุเมธ บุสโร. (2561). การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Keeves, P. J. (1997). Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook. Oxford, England: Pergamon Press.
- Raymond, Jr. (1997). Effects of Organizational Structure on New Housing Professional Development of Effective Mid-Level Administrative Skill. Dissertation Abstracts International, 57(8), 3417-A.